

Otázky pro: nové prorektory UP

Dne 1. 2. 2000 převzali z rukou rektorky UP prof. J. Mačákové, CSc., jmenovací dekrety noví prorektoři UP. Bezprostředně po nástupu do funkce jsme je požádali o odpovědi na tři shodné otázky:

1. Jaké bezprostřední úkoly vás po nástupu do funkce čekají?

2. V čem budete navazovat na práci svého předchůdce a jaké organizační, personální či obsahové změny naopak pokládáte za nutné?

3. Jaké dlouhodobější záměry hodláte na svěřeném prorektorském úseku prosazovat?

Doc. R. Horák, CSc., prorektor UP pro organizaci a rozvoj a statutární zástupce rektorky:

Ad 1. Mezi první úkoly patří zejména dokončení modelu dělení státní dotace a řady dalších předpisů, které je třeba připravit tak, aby celý jejich soubor byl funkční. Dále je zapotřebí vytvořit tři povinné dokumenty, a sice hodnocení univerzity, zprávu o činnosti za zprávu o hospodaření univerzity. Všechny tyto dokumenty musí být do 15. 5. předloženy ministerstvu a zveřejněny, jde tedy o poměrně aktuální záležitost. Jelikož zprávy musí být vypracovány za univerzitu jako celek, je třeba připravit směrnici, která určí rozsah informací požadovaných po jednotlivých složkách univerzity.

Ad 2. Na tuto otázku teď nejsem schopen v plném rozsahu odpovědět – jednak máme každý svůj styl práce, jednak se musím seznámit do hloubky s tím, co už bylo vytvořeno a co je zapotřebí ještě dodělat. I kdyby bylo dokončeno vše – myslím v organizaci – je třeba si uvědomit, že univerzita se stále vyvíjí v důsledku probíhajících vnitřních a vnějších změn a tomu je potřeba organizaci plynule přizpůsobovat. Mým cílem je dosáhnout v organizaci univerzity takové „automatizované“ úrovně, aby všechny samosprávné jednotky univerzity, včetně univerzity samé, mohly fungovat bez nějakého zvláštního řízení, tj. aby mohly plně uplatňovat svoji samosprávu a aby účelová zařízení fungovala na profesionální úrovni. Potom se váha mé činnosti přenesla na rozvoj univerzity. Domnívám se, že fungování univerzity a jejich součástí, zejména fakult, vyžaduje především kooperaci. Hlavní poslání vysoké školy, tj. studium a vědeckovýzkumná práce, je vykonáváno až na úrovni fakult, kateder a ústavů a není dobré z „moci úřední“ nějak

zasahovat do jejich činnosti. Je zapotřebí pro tuto činnost vytvořit pokud možno optimální podmínky. Samospráva fakult je dána zákonem ve vymezených oblastech. Jejich výčet je možno ještě rozšířit o další samosprávné činnosti – což je podle mne v některých oblastech žádoucí – na základě rozhodnutí akademického senátu univerzity, avšak výhradně prostřednictvím Statutu UP.

Na druhé straně si ale fakulty musí uvědomovat při realizaci svých samosprávných činností svoji příslušnost k univerzitě a z toho plynoucí povinnosti a odpovědnosti. Jedná se zejména o činnosti, které univerzita zajišťuje jako celek, jako jediná právnická osoba. Pokud si toto ujasníme a stanovíme pevná pravidla, která budeme respektovat, budeme minimalizovat vznik případných třecích ploch.

K poslední části vaší otázky – o organizačních a personálních změnách bude možno uvažovat až po provedení analýze funkcí stávající organizace a po následné systemizaci.

Ad 3. To je předmětem Dlouhodobého záměru univerzity. Mně osobně v něm chybí jedna věc, a sice vymezení toho, v čem je naše univerzita specifická. Jako příklad si představme potenciálního studenta, který chce studovat obor pěstovaný v Praze, Ostravě, Brně, ale také v Olomouci. Co rozhodne o tom, že půjde studovat právě do Olomouce? Myslím, že bychom si měli říci, v kterých oborech jsou jedineční, v čem spočívá náš mezinárodní kredit, a tuto jedinečnost maximálně podporovat a rozvíjet. A pod záštitou těchto „nosných sloupů“ uvážlivě rozvíjet i další obory. Podle mého názoru by to měl být hlavní úkol vědeckých rad – najít takové obory na fakultách a stanovit priority v jejich podpoře a rozvoji.

Univerzita samozřejmě musí mít dobré i ostatní součásti, jako je IC UP, RUP, SKaM a další. Musí být přiměřené, efektivně výkonné a profesionální. A jako takové je zapotřebí je budovat a rozvíjet.

Doc. M. Mašlůn, CSc., prorektor UP pro vědeckobadatelskou činnost:

Ad 1. V bezprostřední době nás čeká především vypracování výroční zprávy univerzity za uplynulý rok a úprava Dlouhodobého záměru UP. Nejdůležitější a aktuální úkol, který před námi stojí, je podle mého názoru příprava návrhů projektů na výzkumná centra, které mají být podány do poloviny března. Je šance, že alespoň některá pracoviště UP uspějí ve výběrovém řízení, a tak vznikne možnost zřídit nová pracovní místa pro absolventy a ve vědecké práci se dostat o krok dál.

Ad 2. Nemám rád žádné skokové změny, vše se musí budovat postupně, navíc jsem zatím do struktury prorektorátu nijak nepronikl, a netroufám si tedy ještě posoudit, co je a co není zbytečné. S prací jsem se seznámil během několika rozhovorů s bývalým prorektorem prof. Lenhartem, jenž mi předal stručný nástin činnosti, které se v průběhu roku dějí na oddělení vědy, diskutovali jsme především o úrovni habilitačních a profesorských řízení.

Ad 3. Za dobu, kdy jsem vykonával funkci prodekan na PřF UP, a z kontaktů na nejruznějších úrovních jsem došel k přesvědčení, které se stále výrazněji potvrzuje, že na vysokých školách se bude v budoucnu stále větší důraz klást právě na vědecké výsledky, na vědu a výzkum jako celek. To v podstatě potvrzuje nárůst výdajů státního rozpočtu na výzkum a vývoj, který je jednou z podmínek budoucího vstupu do Evropské unie. Takže dlouhodobějším cílem by mělo být pokusit se, aby se příliv prostředků do oblasti výzkumu znásobil. Výsledky by měly být nejen na úrovni základního výzkumu, ale měli bychom usilovat i o to, aby se jejich část dostala do praxe. Toto je jedna z mála možností jak zvýšit prosperitu našich podniků a zaměstnanost. Začala se už uskutečňovat myšlenka o vytvoření

Vědeckotechnického parku, ve fázi úvah je i vznik Komerčního centra. Nějakým způsobem bychom měli propagovat a snažit se své výsledky prodat, např. seznámit představitele vybraných podniků s konkrétními výsledky výzkumných laboratorů a nabídnout jim spolupráci. To by byl i další zdroj finančních prostředků pro univerzitu. Ale to je skutečně velmi dlouhodobý výhled.

Doc. J. Luska, CSc., prorektor UP pro studijní a pedagogické záležitosti:

Ad 1. Jedním z neaktuálnějších a nejsložitějších projektů k řešení v oblasti studijní a pedagogické se mi jeví přijetí zásad tzv. kreditového systému do univerzitního života. Univerzita Palackého se, pokud vím, přihlásila k tomuto systému usnesením svého senátu již zhruba před čtyřmi lety. I když je stanoven datum přechodu ze stavu příprav do praktické realizace na 1. 9. 2000, je připravenost fakult ještě asi dost rozrůzněná. Předpokládám, že ve spolupráci s fakultami a CVT bude po rychlé analýze možné určit, zda tkví jisté časové zpoždění v technickém stavu univerzitního informačního systému, jenž je skutečnou páteří celého projektu, či zda se v širší fakultní veřejnosti nevytvořily zbytečné apriorní negativní postoje. Je možné, že bude nutné také posílit mezifakultní koordináční funkci pedagogické komise. Domnívám se, že je v zásadě užitečné vidět v kreditovém systému jisté ostričnické gesto otevřenosti Univerzity Palackého vůči zahraničním i našim studentům, neboť jim může přinejmenším usnadnit jejich mobilitu. Nezanedbatelné jsou však i zpětné finanční zdroje pro univerzitu, které budoucí přijíždějící studenti přinesou.

Ad 2. Minulé funkční období přineslo nový zákon o vysokých školách, na něj navazující univerzitní normy, včetně řádu upravitelůvých podmínek a pravidla výuky, zrodily se také nové mofakultní vzdělávací struktury atd. Tyto skutečnosti nutně nesou rukopis nejen mého předchůdce, RNDr. J. Tillich, CSc., ale svým způsobem celého vedení univerzity. V zájmu zachování kontinuity na mně svěřeném pracovním úseku budu na zmíněné nově koncipované instituty navazovat. Domnívám se – a v tom jsem zajedno se svým předchůdcem, že by měly zmíněné vzdělávací struktury, zastřešené Centrem celouniverzitních aktivit, začít produkovat konkrétní vzdělávací výstupy, pro které byly zřízeny. Asi bude nutné provést také dílčí personální přeskupení. Jisté korekce, respektive upřesnění ve výkladu bude nutno realizovat u studijního a zkušebního řádu tak, aby byla nalezena míra respektování univerzity jako celku a specifčnosti jednotlivých fakult. Jako relativně nové proky v činnosti svěřeného úseku bych viděl výraznější monitorování uplatnění absolventů na trhu práce a v univerzitních poměrech zatím ne zcela běžnou diagnostiku studijní úspěšnosti posluchačů. Požadavek na tuto aktivitu se objevil v závěrech mezinárodní evaluační komise.

Ad 3. Do dlouhodobějších vizí lze v podstatě zahrnout realizaci již zmiňovaného kreditového systému. Pokud by měl fungovat komplexně do tří let, mohl bych být spokojen, že se mi podařilo učinit něco ku prospěchu studentů i vyučujících. Rád bych se také pokusil o dlouhodobější z kvalitnější informovanosti o studijních programech, podmínkách studia, výstupu, a to vše v rámci určitého otevřenějšího vstupu do univerzity navenek. Dlouhodobě bych také rád pěstoval vzájemnou kultivovanou komunikaci se studenty, zejména v podobě připravených pracovních setkání ke konkrétním problémům.

Zpracovala

V. Mazochová

Jen několik řádků

Co můžeme nabídnout?

Přejeme si, aby se naše univerzita (fakulta, pracoviště) začlenila do EU? Co můžeme evropskému společenství nabídnout původního, nového? Co je legitimním ukazatelem kvalitní úrovně školy a základem partnerských vztahů kooperace? K ukazatelům tohoto druhu patří bezesporu vědecké publikace univerzitních pracovníků v renomovaných zahraničních periodikách. Kdyby každý druhý pedagog UP publikoval v roce 2000 jen jednu práci v impaktovaném časopise, ocitlo by se na zlaté misce kvality UP nepřehlédnutelných více než 400 prací mezinárodní úrovně. Byl by to úspěch dobře čitelný doma i v zahraničí.

Prý neexistuje vědní obor – humanitní a společenskovědní obory nevyjímaje – pro který by nebyly mezinárodně uznávané časopisy s impaktovým faktorem. Proč se po nich nerozhledneme a některému nenabídneme vlastní vědecké výsledky také v těch oborech, kde to zatím nemáme ve zvyku? Takové publikace nejenže přispějí k odbornému sebevědomí autorů, ale nevidané upevní pozici pracoviště na fakultě, univerzitě a ve státě. Za pokus to stojí.

M. Hejtmánek

Slovo má: doc. L. Hornová, prorektorka UP pro zahraniční styky**Ohlédnutí**

Mám pocit, že to bylo před pár měsíci, kdy jsem – s malou dušičkou – psala článek o svých předsevzetích, jak pokračovat v rozvoji zahraničních styků UP, které velmi úspěšně začali mí předchůdci, a co by bylo třeba zlepšit a rozvinout.

Myslím, že se nám mnohé podařilo – musím zdůraznit to NÁM – protože není možné pracovat bez spolehlivého týmu spolupracovníků, a tím je bezesporu Kancelář zahraničních styků UP. Její pracovnice neustále zvyšují svou odbornost (i jazykovou), zúčastňují se mezinárodních konferencí i projektů Tempus, a mají proto i mimo univerzitu pověst velmi dobrého informačního a poradenského střediska, což nám dokonce přináší spoustu informačních materiálů zdarma od různých nadací, fondů a ambasad. Naštěstí už i mnoho našich studentů si všimlo, že mohou kádkoliv získat zašacené informace a příručky o možnostech studia v zahraničí právě u nich. Samozřejmě, i na jednotlivých fakultách jsou pracovníci, kteří předávají informace a organizují některé zahraniční aktivity a v neposlední řadě je tu velké množství pedagogů a výzkumných pracovníků, kteří svou obětavou prací pomáhají šířit slávu UP po celém světě: výsledky svého vlastního bádání i přípravou vynikajících absolventů svého oboru, kteří si velmi úspěšně vedou v konkurenci se svými zahraničními kolegy. A někteří z nich jsou navíc ještě ochotni vzít na svá bedra shánění partnerských univerzit pro naše „erasmovské“ studenty a zajistit výsoce kvalitní akademický program pro ty, kteří recipčně přicházejí na univerzitu naši. Chtěla bych jim všem vyjádřit obrovský a upřímný dík i naději, že jejich nadšení ani v budoucnu neochabne.

Program Socrates byl asi ústředním projektem (a někdy také problémem) uplynulého období, pro-

tože spolu s ním musela být plněna i ta ostatní předsevzetí – důraz na dobrou jazykovou přípravu studentů, syllaby našich studijních programů srovnatelné s programy evropskými a postupné zavádění kreditního systému. Pečliví čtenáři Žurnálu UP měli příležitost získat podrobné informace o našem „sokratovském snažení“ v článku Mgr. Y. Vyhnančkové, koordinátorky celého projektu. Jenom bych připomněla, že se nám daří s každým dalším rokem vyslat větší počet studentů i učitelů do zahraničí, roste i počet studentů přijíždějících a našimi partnery budou v roce 2000/2001 už univerzity ze všech zemí Evropské unie (kromě Lucemburska).

Rozšířily se také naše vztahy s americkými univerzitami. Vedle 13 studentů UP, kteří pravidelně vyjíždějí na roční stáž v Merrillově programu, stále narůstá počet studentů, kteří ve Spojených státech studují v rámci jiných stipendií (např. Fulbrightova nadace i stipendia amerických univerzit, kterými si mnozí svůj pobyt mohou prodloužit) nebo v rámci jiných, kratších či delších programů. I počet amerických studentů na UP se zvyšuje a zabezpečení jejich akademického programu přináší univerzitě nejen dobrou pověst, ale i peníze.

Rok 1998/1999 byl zaplněn evaluací UP Evropskou konferencí rektorů. Její příprava i průběh návštěv dala hodně práce, ale zděračná zpráva evaluačního týmu byla bezesporu užitečná pro zlepšení strategie UP ve všech plánech jejího fungování. Nemluvě o tom, že tato i další mezinárodní evaluace, které proběhly, pomohly zviditelnit Univerzitu Palackého i Olomouc, což je velmi důležité pro příliv zahraničních učitelů i studentů.

Světovým bodem loňského roku byli první absolventi anglického programu všeobecného lékařství

na LF UP a graduanti francouzského jazyka s aplikovanou ekonomikou, kteří obdrželi také diplom Univerzity v Lille. Vzrostl významně počet mezinárodních konferencí i letních škol. Představitelé mnoha ambasad nejen navštívili univerzitu, ale aktivně se podíleli na uskutečnění četných akcí, které byly významné i pro město a celý region (konference, italský a francouzský týden, atd.).

Zdálo by se, že už skoro není co zlepšovat. Naopak, vývoj se nezastavil nikde a konkurence bude stále větší. Budeme-li se chtít i nadále prosadit jako dobře fungující univerzita, která má co nabídnout ve špičkovém výzkumu i studijních programech směrem k zahraničí, budeme muset dále rozvíjet kvalitní jazykové znalosti studentů i učitelů, nabídnout daleko větší počet studijních programů v cizích jazycích, provést důkladnou vnitřní evaluaci jednotlivých syllabů i způsobu jejich výuky, zlepšit výrazně systém „public relations“, aby naše univerzita – ale také město a jeho způsob života – vešlo ve známost stále většího počtu zahraničních studentů, učitelů, ale také nadací a fondů. Chceme-li dobře připravit naše studenty na mezinárodní trh práce, musíme je vedle kvalitních znalostí vybavit také vlastnostmi, které jim pomohou v konkurenci se západními kolegy – větší asertivitou, lepšími schopnostmi argumentace a diskuse. Není to nic objeveného, vím, začíná se o tom mluvit všude, ale – projev se to už brzy v obsahu našich seminářů a cvičení?

Úkolů bude, zdá se, stále dost. Snad se mi podaří v té krátké době, než předám štafetu, spolu s vámi přispět k tomu, aby se naše univerzita jednoznačně integrovala do systému vědy a vzdělání v celé Evropě.

Doc. L. Hornová,
prorektorka UP pro zahraniční styky

Zprávy, informace, oznámení**Umělecké debaty na Katedře výtvarné výchovy PdF UP**

Umělecké debaty pořádané Katedrou výtvarné výchovy PdF UP mají za cíl představit současné umělce, zejména pedagogy, kteří vyučují na této katedře různé umělecké obory, ale také pozvané hosty – vyučující z jiných vysokých škol, případně teoretiky výtvarného umění.

V živém vystoupení a společné diskusi budou mít účastníci debaty možnost poznat nejen umělcovo dílo, ale i jeho názory, zkušenosti, vztah k současnému dění u nás i ve světě, jeho vzpomínky na vlastní začátky a studia, jeho umělecká i životní přátelství. Přednášky, které budou doprovázeny promítáním diapositivů, videofilmů a výstavních katalogů, budou probíhat do konce tohoto semestru v **Erbovním sále Katedry výtvarné výchovy PdF UP na Václavském náměstí** obvykle ve **středu od 18.30 hod.**

Jako první se představí ve **středu 23. 2.** významný grafik a účastník mnoha mezinárodních přehlídek **doc. O. Michálek**, vedoucí ateliéru grafiky na Katedře výtvarné výchovy PdF UP, v debatě nazvané **O grafice z mnoha stran. Ve středu 15. 3.** mají zájemci o výtvarné umění možnost zúčastnit se debaty na téma **Obrazy, kresby a grafika ze 60. let (Geometria Spiritualis, F. Kafka, F. Halas)** s akademickým malířkou **doc. D. Puchnarovou**, která na pořádající katedře vyučuje kresbu, prostorovou tvorbu a malbu. **Ve středu 12. 4.** bude **doc. V. Havlík**, který na Katedře výtvarné výchovy PdF UP vyučuje akční tvorbu, hovořit o **umění akce ve 20. století, obrazech z počítače a létajících chrámech.**

Koncem března (případně v dubnu) bude k debatě pozván také malíř, sochař a slavný ilustrátor prof. B. Jirků, vedoucí ateliéru figu-

rální kresby na VŠUP v Praze, který povede tradiční workshop studentů Katedry výtvarné výchovy PdF UP. Termín jeho návštěvy bude v Žurnále UP včas oznámen.

Doc. D. Puchnarová,
Katedra výtvarné výchovy PdF UP

Přednáškový večer

Spolek lékařů v Olomouci pořádá ve středu 1. 3. 2000 v 16 hodin na Teoretických ústavech LF UP (Hněvotínská 3) přednáškový večer Kliniky tuberkulózy a respiračních nemocí LF UP a FN Olomouc, jehož hostem bude prof. P. Pařka, DrSc., ze III. Chirurgické kliniky FN v Praze-Motole. Koordinátorem večera, který splňuje podmínky kontinuálního postgraduálního vzdělávání lékařů, je prof. V. Koleček, CSc., přednosta Kliniky TRN LF UP a FN v Olomouci.

-red-

K české frazeologii

Olomoucká pobočka Jazykovědného sdružení vás zve na přednášku *K diachronickému popisu české frazeologie*, kterou proslavil doc. L. Štěpanovová, CSc. (FF UP Olomouc). Přednáška se koná ve středu 23. 2. 2000 v 16.30 hod. v seminární pracovně Katedry bohemistiky FF UP (zadní trakt, přízemí). Úvodní slovo přednese prof. M. Komárek, DrSc. Hosté jsou vítáni.

PhDr. B. Bednaříková, Dr.,
tajemnice olomoucké pobočky JS

Stručně

V úterý 15. 2. přednášel na FF UP doc. L. Kundera na téma **Dramatika českého poetismu.**

Katedra systematické teologie CMTF UP uspořádala 15. 2. přednášku pod názvem **Existuje křesťanská politika?**

Pod názvem **Jeden svět** uspořádalo Centrum Aletti 17. 2. ohlédnutí za mezinárodním festivalem filmů věnovaných tematice porušování lidských práv.

-red-

Fakulta tělesné kultury UP v Olomouci vypisuje

výběrové řízení

na místo vedoucího provozu sportovně-rekreačního střediska se sezónním provozem (duben–říjen) s těmito požadavky:

- minimálně SŠ vzdělání (technického či ekonomického směru);
 - praxe v řízení provozu obdobných středisek spolu s organizační stravování;
 - dobré organizační předpoklady – vedení kolektivu;
 - vztah ke sportu a morální bezúhonnost.
- Přihlášky je nutno zaslat **do 25. 2. 2000** na adresu FTK UP v Olomouci, tř. Míru 115, 771 11 Olomouc, personální odd., pí. Tesáříková.

-skum-

Zprávy, informace, oznámení

Rozšíření služeb Státní vědecké knihovny

Od 1. září 1999 mají čtenáři Státní vědecké knihovny v Olomouci (SVKOL) možnost používat nový www katalog v systému ALEPH 500 vystavený na Internetu: <http://alpha.svkol.cz:4505/ALEPH/> (nebo jednodušeji přes hlavní stránku knihovny <http://www.svkol.cz/>).

Základní funkcí bylo od počátku vyhledávání (k lednu 2000 obsahuje databáze více než 433 000 záznamů) spojené s přehledem exemplářů (jednotek) a s případnou rezervací půjčených knih včetně přehledu pohybů na čtenářském účtu (výpůjčky, rezervace atd.).

Od 1. ledna 2000 byly služby katalogu rozšířeny o podávání objednávek i na volné knihy (s výjimkou volného výběru), o prodloužování vlastních výpůjček prostřednictvím čtenářského účtu a o rezervaci jednotek již v průběhu zpracování knihy (tj. téměř okamžitě po příchodu jednotky do knihovny).

V konečném efektu to znamená, že již není nutné vypisovat žádanku ručně; o daný exemplář je možno požádat třeba ze studovny, koleje či domácího počítače připojeného k Internetu a do knihovny si přijít pouze pro žádané tituly (podrobnosti ohledně kladení požadavků na výpůjčku najdete přímo v návody katalogu).

Od 1. března 2000 chystá SVKOL další zrychlení, a sice oznámení o nachystaných

knihách (rezervacích) se budou zasílat elektronickou poštou (e-mailem) a na rozdíl od písemné podoby se nebudou platit.

Pokud čtenáři ještě nedsdělili svou e-mailovou adresu, mohou kontaktovat oddělení volného výběru (e-mail: pars@services.svkol.cz, tel. 068-522 34 41, linka 310).

S dotazy a dalšími nápady ohledně systému ALEPH 500 je možno se obracet na e-mailovou adresu vojnar@svkol.cz.

-svk-

Pracovní schůze

Sekce pro dějiny lékařství Vlastivědné společnosti muzejní v Olomouci a olomoucká pobočka České společnosti pro dějiny věd a techniky AV ČR pořádají v pátek 25. 2. 2000 v 15 hodin v klubovně Vlastivědného muzea v Olomouci (nám. Republiky 5) pracovní schůzi, na níž zaznájí referáty prof. C. Dostálka, DrSc. (UK Praha) *Odkaz J. E. Purkyně* a prof. S. Komendy, CSc. (LF UP) *Statistika v medicíně*. Koordinátorem programu je prof. Z. Koječský, DrSc.

-red-

Modernizace technického vybavení

Díky modernizaci speciálního počítačového programu firmy Elvos umožňuje nyní Centrum pomoci handicapovaným na PdF UP zrakově postiženým studentům UP pracovat s „ozvučeným“ internetem. Hlasový výstup e-mail zajišťuje komunikaci zrakově postižených s uživateli internetových sítí v celém světě. Díky tomu mohou nevidomí studenti získávat potřebné informace samostatněji a rychleji, než tomu bylo dříve. Kromě této nové možnosti disponuje Centrum pomoci handicapovaným PdF UP stávajícím technickým vybavením, např. braillovými tiskárnami Everest, Euréka a braillovým řádkem, ozvučenou verzí „Správce programů“ s CS-voice, scannerem aj.

Pracovníci Centra pomáhají zrakově postiženým studentům s přepisy studijních materiálů a textů do seminářů a cvičení. Součástí jejich činnosti je rovněž individuální výuka práce s počítačem. Prostřednictvím počítače s hlasovým výstupem studenti také vykonávají písemné zkoušky a testy.

Další informace lze získat na tel. čísle 068/563 53 33.

Mgr. K. Vításková,
Centrum pomoci handicapovaným PdF UP

Studentská konference

Ve středu 1. 3. bude v 10 hodin v učebně č. 3 Katedry teorie a dějin výtvarných umění FF UP (Wurmova 13) zahájena studentská konference připravená k zanedlouho končící výstavě *Od gotiky k renesanci*, která probíhala od října loňského roku souběžně v Olomouci, Brně a Opavě (viz Žurnál UP č. 8/99, s. 1, č. 10/99, s. 2 a s. 8). Ve dvou blocích (10–12 hod. a 13–15 hod.) zde zazná desítky příspěvků věnujících se především gotické a renesanční architektuře, ale také pozdně gotické plastice, renesanční módě, liturgickému textu a restaurování pozdně gotického umění.

-raf-

Mimořádná nabídka

Akademik centrum FTK UP – Sekce Tv a sportu pořádá v pátek 25. 2. 2000 jednodenní lyžařský zájezd pro studenty a zaměstnance UP v ceně pouhých 100 Kč.

Odjezd je plánován na 7.00 hod. od kolejí 17. listopadu, návrat tentýž den kolem 17.30 hod.

Příhlášky nutno odevzdat do 21. 2.

Další termíny jsou 24. 3. a 14. 4. 2000.

Zájemci se mohou hlásit u PhDr. A. Orlové nebo Z. Vodrážkové na AC FTK (tř.Míru 115, Olomouc) vždy do 21. 2., 17. 3., 7. 4. 2000, tel.: 068/563 64 51 (Z.Vodrážková), 068/563 64 55 (dr. Orlová), fax: 068/542 30 91.

PhDr. A. Orlová,
vedoucí zájezdu

Upozornění Ústřední knihovny

Ústřední knihovna UP upozorňuje všechny své čtenáře, že čtenářské průkazy, které jsou v současnosti platné v Ústřední knihovně a ve všech informačních střediscích, budou platit až do konce letních prázdnin. Identifikační karty, které se 14. 2. začaly vydávat na CVT UP, budou sloužit jako čtenářské průkazy pro knihovnu až od začátku nového školního roku 2000/2001.

-dal-

Pozvánka na ples

Vysokoškolské katolické hnutí srdečně zve všechny členy univerzitní obce na svůj první studentský ples, který se uskuteční 2. 3. 2000 v Národním domě. Předprodej vstupenek byl zahájen 16. 2. v knihkupectví Velehrad.

Těšíme se na vás.

Za VKH V. Tomášková

Na aktuální téma

Kolektivní smlouva na rok 2000

Dne 10. 1. se sešlo vedení UP – tehdejší rektor prof. L. Dvořák, CSc., nová rektorka prof. J. Mačáková, CSc., ing. J. Jirka, kvestor UP a J. Barnetová, vedoucí PMO Rektorátu UP – se zástupci KOR UP PaedDr. V. Klapalem, Dr. (PdF), a doc. I. Stárkem, CSc. (LF), aby projednali připomínky vzešlé z jejich předchozího prosincového jednání týkajícího se návrhu Kolektivní smlouvy na letošní rok.

Jak sdělil Žurnálu UP PaedDr. V. Klapal, Dr., předseda KOR UP, neobsahuje nová Kolektivní smlouva nic, co by nebylo zakotveno v Zákoníku práce nebo v zákonu o vysokých školách. Navíc je zde pouze ujednání o možnosti zapůjčení strojů, nástrojů a dopravních prostředků pro osobní potřebu zaměstnanců, nikoliv však k vydělečné činnosti, a to za režijní cenu. Na druhé straně jsme si vědomi toho, že s výší platů na tom učitelé na naší univerzitě nejsou díky platové stupnici UP až tak špatně. Podle oficiálních údajů MŠMT byla v ČR průměrná hrubá mzda vysokoškolského učitele v r. 1999 16 525 Kč, což odpovídá průměrnému platu našich pedagogů. Ten tuto průměrnou mzdu možná dokonce převyšuje, i když se zdaleka nemůžeme srovnávat s vysokými školami technického směru, uvedl dále dr. Klapal.

Na druhé straně nedošlo mezi vedením UP a zástupci KOR k dohodě ohledně stanovení míry vyučovací povinnosti pedagogických pracovníků UP. Vedení univerzity s tímto návrhem KOR UP nesohlasilo vzhledem k zasahování do pravomoci vedoucích pracovníků fakult a kateder i vzhledem k proměnlivému skutečnému rozsahu výuky u jednotlivých vyučujících. Orientační stanovení minimálního rozsahu vyučovací povinnosti bude řešeno v samostatné vnitřní normě UP, která by měla být vydána do konce prvního pololetí r. 2000. *Domnívám se, že by pak toto ustanovení mělo být respektováno na všech fakultách, neboť pracovní smlouvu máme všichni stejnou – vysokoškolský učitel, ale úvahy velmi rozdílné. V současné době tento problém nabývá na aktuálnosti. Kdyby se totiž ukázalo, že je některý kantor přetíženo, zákonitě bychom se mohli ptát, zda je za svůj „nadúvazek“ náležitě finančně ohodnocen, míní předseda KOR UP.*

Plné znění Kolektivní smlouvy na r. 2000 je k dispozici na webových stránkách UP v rubrice Dokumenty.

-raf-

Habilitace

Lékařská fakulta

Ve čtvrtek dne 2. 3. 2000 se uskuteční na zasedání Vědecké rady LF UP (v posluchárně na Neurologické klinice LF I. P. Pavlova 6) v 10.00 hod. habilitační řízení doc. MUDr. Zdeňka Jiráka, CSc., vedoucího Ústavu fyziologie a patofyziologie Zdravotně sociální fakulty Ostravské univerzity, v oboru **hygienu, preventivní lékařství a epidemiologii**. Habilitační práce má název *Stanovení přípustné expozice horníků na základě množství retinovaného prachu a kardiopulmonálních funkcí*, habilitační přednáška bude přednesena na téma *Uhlíková pneumokonióza a její prevence*. Oponenty jsou doc. D. Pelclová, CSc. (1. LF UK Praha), prof. M. Cikrt, DrSc. (Státní zdravotní ústav Praha), doc. P. Brhel, CSc. (LF MU Brno).

S disertační prací je možno se seznámit na oddělení vědy a výzkumu Děkanátu LF UP.

-lfup-

Události**Studentská výstava**

V galerii před Děkanátem PdF UP vystavují od 15. 2. svůj fotografický záznam výtvarně dramatické akce studentky IV. ročníku PdF UP (kombinace český jazyk – výtvarná výchova) Šárka Kvochová a Barbora Losíková (na snímku zprava). Ve svěžím, moderním zpracování figurální akce, ve které autorky prezentují děj převážně ženskými akty – záznamy těl, jsou obsaženy i textové složky výpovědi; technika fotografických prací využívá možnosti scanneru barevných fotografií včetně rastů a montáží obrazů.

Výstava je prodejná a potrvá do 15. 3.

Text a foto -tj-

Meziregionální diagnostický seminář

Jednodenní semináře zpravidla nepřitáhnou dostatečnou pozornost nezúčastněných. Probíhá jich také v průběhu roku celá řada. Zúčastněným odborníkům však připadají důležité a přínosné natolik, že o nich informují i v Žurnálu UP tak, jak to dělám v tomto případě já.

Seminář proběhl ve středu 9. 2. na Teoretických ústavech LF UP a měl postgraduální školící charakter. Probíraly se zde zcela konkrétní případy, se kterými jsou zúčastnění předem obeznámeni. Histologické preparáty patologických lézí si mohou všichni předem důkladně prohlédnout, zaujmout k nim vlastní názor, případně stanovit diagnózu. Mnozí zkušeni odborníci dovedou obhajovat svoje názory velmi plamenně a ti mladší jsou mnohdy svědky zasvěcené diskuse. O přitažlivosti semináře svědčila i přítomnost patologů mimo-regionálních, např. z Plzně a Košic.

Semináře jsou cenným zdrojem poučení, nových názorů a zkušeností především při diagnostice zhoubných nádorů. Jak je všeobecně známo, nádory tvoří velmi významnou část veškerého experimentálního, diagnostického a léčebného úsilí v současné medicíně. Obliba seminářů stoupla také proto, že se výrazně zvýšila jejich dokumentační úroveň. Ani na této úrovni není vzácností užití počítačového zpracování diapozitivů nafotografovaných digitální kamerou a vydání textové

přílohy k probíraným případům. Renovované prostředí poslucháren a jejich okolí na Teoretických ústavech LF UP vytváří příjemné a důstojné prostředí, kam se všichni budou rádi opět vracet.

*Prof. J. Mačák, CSc.,
Ústav patologie LF UP*

III. olomoucké onkologické dny

Dokončení ze str. 1

práce stomatochirurga a dermatologa při léčbě kožních hemangiomů obličejí s využitím barvivového laseru prezentovali MUDr. E. Justová, CSc., z pořadající kliniky a MUDr. P. Zajíc (FN Ostrava). Přítomné stomatology zvláště zaujala přednáška MUDr. J. Sheetyho (II. stomatologická klinika LF UP a FN Olomouc) zaměřená na problematiku pooperační náhrady chrupu onkologických pacientů.

Pro více než stovku účastníků, vesměs odborných lékařů, specializovaných na maxilofaciální chirurgii, stomatologii, onkologii, otorinolaryngologii a plastickou chirurgii bylo olomoucké setkání příležitostí pro získání nových poznatků, prezentaci výsledků jejich práce a přátelskou výměnu názorů.

*Prof. J. Pazdera, CSc.,
přednosta Kliniky ústní, čelistní
a obličejové chirurgie LF UP*

Na pultech knihkupectví**Olomouc v lidových písních**

Téměř čtyři desítky písní o městě Olomouci obsahuje sborníček *Olomoucká brána – metropole střední Moravy v lidových písních*, vydaný zdejším nakladatelstvím *Intergrafis*. Písně z rukopisných fondů a z tištěných sbírek (Poláček, Sušil, Bartoš a další, včetně zpěvníku polských vojenských písní vydaných před 90 lety v Krakově) vybral, transponoval do střední hlasové polohy a opatřil kytarovými značkami doc. P. Klapil, CSc., z Pedagogické fakulty UP.

V publikaci pěkně ilustrované a graficky upravené V. Směšným převažují písně vojenské, a to nejen pochodové, ale i o vojenských láskách či útrapách. Zpěvník přináší také tři písně, které denně hraje zvonkohra olomouckého orloje, pět písní o blízkém poutním místě Svatém Kopečku a také dvě nevojenské balady, jednu tragickou a jednu žertovnou. Nejvíce písní je samozřejmě z Hané, ale o městě Olomouci si lidé zpívali i ve vzdálenějších krajích. Jedna taková píseň je dokonce až z Polska a je tam značně oblíbená; podle jejího textového incipitu hledají dodnes někteří polští návštěvníci v Olomouci Rybí trh (Fiszplac).

Údaje o původu jednotlivých písní jsou shrnuty v závěrečném bloku poznámek. Název celého zpěvníku a jeho úvodní slovo jsou uvedeny také v německém a anglickém jazyce, takže tento sličný sborníček může sloužit i jako olomoucký písníový suvenýr či dárková publikace.

Zpěvník *Olomoucká brána* bude brzy k dostání v některých olomouckých prodejnách, případně objednávkou rád vyřídí i vydavatel: *Intergrafis*, Karafiátová 5, 779 00 Olomouc, tel.: 068/54 18 483.

-kas-

O čem se mluví**Úspěšná akreditace Právnické fakulty UP**

Před několika dny byl publikován na internetu zápis z jednání akreditační komise vlády ČR, kde jsou uvedeny podrobné závěry akreditace Právnické fakulty UP v Olomouci.

Byl tak formálně završen proces akreditace Právnické fakulty UP, který s přestávkami trval neuvěřitelných 3,5 roku. Pro ty, jimž pojem akreditace mnoho neříká, stručně uvedu, že se jedná o pravidelné hodnocení, kterým procházejí všechny fakulty vysokých škol v České republice. Předmětem hodnocení jsou prakticky všechny stránky života fakulty, zejména učební program, jeho personální zajištění, publikační činnost, vědeckovýzkumná aktivita a další oblasti.

Jedním z nejzávažnějších problémů, se kterým se potýká Právnická fakulta UP, je nedostatek vysoce kvalifikovaných odborníků s plným pracovním úvazkem. Tento problém má obecnější povahu. V případě právnického školství je to dáno zejména propastnou úrovní v odměňování jednotlivých právnických profesí. Např. rozdíl mezi platem učitele na právnické fakultě a platem soudce může v některých případech být až několikanásobný. V konkrétním případě Právnické fakulty UP sehrály úlohu i některé mimořádné okolnosti. Podstatnou roli sehrává skutečnost, že PF UP vznikla před devíti roky, což je v životě akademické instituce velice krátká doba na to, aby na fakultě mohli vyrůst vlastní, vysoce kvalifikované odborníci. Kvalitní úroveň studia je zajišťována nejen interními učiteli, ale i díky přátelské pomoci hostujících docentů a profesorů z partnerských právnických fakult z domova i ze zahraničí.

O tom, že úroveň absolventů olomoucké Právnické fakulty je přinejmenším srovnatelná s ostatními právnickými fakultami, svědčí velmi dobrá hodnocení absolventů Právnické fakulty UP od jejich nynějších zaměstnavatelů, ale i skutečnost, že nemají problémy s uplatněním v praxi.

Tolik pár poznámek souvisejících s akreditací Právnické fakulty UP. Nicméně akreditace se pomalu stává minulostí. Před Právnickou fakultou UP se nyní konečně otevírá prostor k činnosti a koncepční práci, který by měla a chtěla beze zbytku využít.

K úspěšné akreditaci také jistě přispěla navržená koncepce rozvoje fakulty, která počítá nejen s kvalifikačním růstem interních učitelů, ale klade důraz i na rozšíření učebního programu, který umožní studentům a zejména budoucím absolventům fakulty lépe obstát na trhu práce a plně se uplatnit i při začleňování České republiky do evropských struktur, což není zrovna jednoduché. A na tuto oblast se chceme zejména soustředit. Kvalitní uplatnění vyžaduje například podstatně větší znalosti práva Evropské unie, rozsáhlejší znalosti ekonomických disciplín, kvalitní jazykovou přípravu apod.

K teoretické přípravě chceme více než dosud zvát odborníky z právní praxe. Chceme rovněž měnit strukturu řízení fakulty tak, aby více motivovala k růstu kvalifikace, ke grantovým aktivitám, k publikační činnosti atd.

Všechny zamýšlené změny však nelze provést pouze prostřednictvím zvyšování motivace pracovníků fakulty, některé vyžadují i nemalé finanční investice (například kvalitnější vybavení výpočetní technikou, nákup knižních fondů a odborného softwaru atd.). Chceme proto rozvíjet i takové aktivity, které by pomohly fakultě přinést potřebné finanční zdroje.

Jsem rád, že mohu závěrem konstatovat, že fakulta v tomto směru nachází nejen pochopení, ale i plnou podporu nejen ze strany vedení univerzity, ale i regionálních orgánů, zejména olomoucké radnice.

*Doc. J. Blažek, CSc.,
děkan Právnické fakulty UP*

Z vědeckých pracovišť UP

Hydrobiologický výzkum (II)

První část rozhovoru na téma studium životních strategií vodních bezobratlých živočichů s Mgr. I. Veleckou, odbornou asistentkou Katedry zoologie a antropologie PřF UP, jsme uveřejnili již v minulém čísle Žurnálu UP; dnes přinášíme jeho dokončení:

Matematické aspekty výzkumu spočívají v tvorbě matematických modelů logistického typu, které zachycují vývoj populace v průběhu roku (modifikace se zpožděním, integrodiferenciální varianty, analogie v rovině), dále v aplikačním rozpracování matematického aparátu pro klasickou i numerickou analýzu modelů. Následná softwarová simulace navržených modelů je pak interpretována v biologických termínech.

Projekt je tedy výsledkem kooperace biologa s matematikem...

Jistě. A nelze si jej představit bez těsné spolupráce kateder zoologie a antropologie a matematické analýzy a aplikací matematiky PřF UP, zde zejména s prof. J. Andrešem, CSc. Spolupráce se

rozvojí třetím rokem a vyústila ve společné publikace (viz 1, 2). Rádi bychom vzájemnou komunikaci prohloubili a zobecněné výsledky společného výzkumu nabídli formou semináře studentům jak matematických, tak biologických oborů.

Jsou do výzkumu zapojeni také studenti?

Na projektu se aktivně podílejí diplomanti a doktorandi obou kateder. Ráda bych zde připomenula diplomovou práci L. Jüttnera, která na představenou problematiku navazuje a v roce 1998 získala cenu rektora UP.

Spolupracujete i s jinými pracovišti?

Již několik let spolupracujeme s Limnologickým institutem Rakouské akademie věd. Na jednom z jeho pracovišť, biologické stanici v Lunz am See, absolvovali pracovníci naší katedry několik studijních pobytů, o kterých byli příležitostně informováni také čtenáři Žurnálu UP. Společným tématem projektů, řešených na tomto pracovišti pod vedením prof. G. Bretschka, je studium říčního dna a procesů, ke kterým v říčních sedimentech dochází.

Zvodnělý substrát dna je oživen až do hloubky několika desítek centimetrů a pravidelné vzorkování jednotlivých vrstev umožňuje studovat modifikace životních cyklů přitomných organismů v závislosti na hloubce výskytu. Vzhledem k dlouhodobosti výzkumu prováděného partnerským pracovištěm se navíc otvírá možnost ověřit naše modely na unikátním souboru dat. Nově jsme navázali kontakt také s Biomatematickou laboratoří ČAV a Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích.

Jak je tomu s grantovou podporou vašeho výzkumu?

V minulých dvou letech jsme získali granty UP, při spolupráci se zahraničním pracovištěm využíváme možnosti programu výměn vědeckých pracovníků mezi AV ČR a ÖAW.

Děkujeme za rozhovor.

-mh-

1. Andres, J., Fišer, J., Jüttner, L., Velecká, I. (1998): Population dynamics of *Bithynia tentaculata*. Acta Univ. Palacki. Olomuc., Fac. rer. nat., Mathematica 37: 7–34.

2. Velecká, I., Andres, J., Jüttner, L. (1998): Mathematical modelling of population dynamics of freshwater mollusc *Bithynia tentaculata* (Linné, 1758) (Gastropoda: Prosobranchia). Acta Univ. Palacki. Olomuc., Fac. rer. nat., Biologica 36: 83–100.

Představujeme: nové profesory UP

Prof. PhDr. Miloslav Pojsl (nar. 1945)

Cyriometodějská teologická fakulta UP, vedoucí Katedry církevních dějin, patrologie a křesťanského umění

Obor: dějiny křesťanského umění

Ve své vědecké a výzkumné práci se prof. M. Pojsl specializuje na sepulkrální památky, církevní řády (zejména cisterciáky) a středověkou architekturu.

Je autorem 10 vědeckých monografií, spoluautorem 14 dalších, 18 vědeckých studií, z toho 2 v zahraničí, 110 odborných článků a recenzí, z toho 10 v zahraničí a asi 150 popularizačních článků v tisku.

Citační ohlas jeho prací je 35 citací.

Z nejvýznamnějších nových publikací prof. M. Pojsla vybíráme:

Pojsl, M., Dohnal, V., Slavík, I.: *Olomouc v době biskupa Jindřicha Zátka*. Olomouc 1996, s. 47–68.

Pojsl, M.: *Velehrad v památkách osmi staletí*. Praha 1997, 296 s.

Pojsl, M.: *Dva náct století naší architektury*. Olomouc 1998, 203 s.

Poslední kongresovou přednášku na téma *Od Veligradu ke Starému Městu* připravil pro konferenci *Velká Morava mezi východem a západem* (Uherské Hradiště, 28. 9. – 1. 10. 1999) (přednesena v nepřítomnosti).

Prof. M. Pojsl vede jednoho postgraduálního studenta v oboru církevní dějiny.

Na CMTF UP přednáší obory církevní dějiny starověku a středověku, dějiny křesťanského umění a ochrana církevních památek.

Prof. MUDr. Hana Vaverková, CSc. (nar. 1942)

Lékařská fakulta UP, III. interní klinika

Obor: vnitřní lékařství

Vědeckovýzkumnou specializací prof. H. Vaverkové je ateroskleróza a poruchy metabolismu lipidů.

Je autorkou 89 vědeckých publikací, z toho 18 v zahraničí. Citační ohlas jejich prací je 35 citací.

Stěžejní publikace prof. H. Vaverkové z poslední doby:

Vaverková, H., Chlup, R., Ficker, L., Novotný, D., Bartek, J.: *Complementary insulin therapy improves blood glucose and serum lipids parameters in type 2 (non-insulin-dependent) diabetic patients. Effects on serum lipid, lipoproteins and apoproteins*. Exp. Clin. Endocrinol. Diabetes 1997, 105 (Suppl. 2), 74–77.

Chlup, R., Vaverková, H., Bartek, J.: *Complementary insulin therapy improves blood glucose and serum lipids parameters in type 2 (non-insulin-dependent) diabetic patients. Effects on blood glucose control*. Exp. Clin. Endocrinol. Diabetes 1997, 105 (Suppl. 2), 70–73.

Vaverková, H., Vlachová, I., Novotný, D., Škopková, Z., Urbánek, K., Hubáček, J., Poledne, R., Bartek, J.: *Polymorfismus apolipoproteinu E v rodinách osob s předčasnou ischemickou cévní mozkou*

vou příhodou. Čes. a Slov. Neurol. Neurochir. 61/94, 1998, 6, 296–302.

Svou zatím poslední kongresovou přednášku nazvanou *Diabetická dyslipidemie a kardiovaskulární riziko. Možnosti léčebného ovlivnění* pronesla prof. H. Vaverková na konferenci *Ateroskleróza – Hypertenze – Prevence* (Spindlerův Mlýn, 14. – 16. 10. 1999).

Prof. H. Vaverková je držitelkou Národní ceny prof. J. Charvátka za rok 1995 za soubor prací z oblasti lipoproteinového metabolismu.

Vede dva postgraduální studenty v oboru vnitřní lékařství a je odbornou konzultantkou jednoho postgraduálního studenta v oboru lékařská chemie a biochemie.

Na LF UP přednáší obor vnitřní lékařství.

-red-
Foto -tj-

Mimochodem

Díky zkušebnímu vstupu do citačních indexů (ŽUP č. 17, s. 3) bylo možno lehce zjistit, že za poslední čtyři roky je v indexech evidováno 456 publikací z Univerzity Palackého. Z toho je 425 publikací z oblasti přírodních věd, 15 z věd společenských a 16 z oblasti umění a humanitních oborů. Prof. J. Peřina z Katedry optiky PřF UP za tuto dobu publikoval 45 prací, což je desetina všech publikací UP registrovaných ISI.

-mh-

Přečtli jsme za vás

Další ocenění monografie o Katolické moderně

Mezi odborné publikace oceněné v roce 1999 rektorem UP patří také monografie s názvem *Apologetové nebo kacíři?*, kterou napsal doc. P. Marek, Dr., z Katedry politikologie a evropských studií FF UP. Práce je sondou do dějin katolické církve na přelomu 19. a 20. století. Prestižní Český časopis historický r. 1999, č. 4, přináší obsáhlou recenzi knihy (spojenou s hodnocením další Markovy publikace o K. Dostálu-Lutinovovi) z pera vědeckého pracovníka HÚ AV ČR doc. M. Kučery, CSc., z níž vyjímáme:

P. Marek navázal svým výzkumem na Batůškův odkaz jen částečně. Vydal se vlastní cestou a zvolil pojetí značně hlubší než většina jeho předchůdců... Detailně a s neovšední akribií zachytil jednak růst K. Dostála ve směrodatnou osobnost hnutí, jednak – v takovém rozsahu v české historiografii poprvé – upozornil na předpoklady katolického modernismu v národnostně českém prostředí na Moravě a koneckonců i v Čechách... Tyto partie mají mimořádnou hodnotu věcnou a rozšiřují, misty podstatně, naše poznání... Pramenná hodnota Markových příspěvků k dějinám české Katolické moderny je nesporná. Již dnes lze vyvodit závěr, že jeho příspěvky zaujmou trvalé místo v slibně se rozvíjející historiografii politického a kulturního působení českého katolicismu.

-pam-

MEZI NÁMI VZDĚLANCI

(Pokračování z minulého čísla)

JOSEF VRATISLAV MONSE

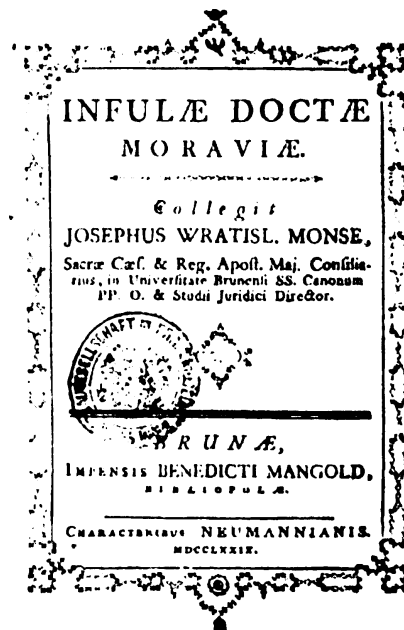
nepochybně toto rozhodnutí uvítal, třebaže se musel vzdát advokátní praxe a organizovat přestěhování univerzitní knihovny; do Brna přesídlil 17. srpna 1778. Jeho služební horlivost a ctizádost povzbudilo, když byl na návrh vyšetřovací komise jmenován 29. září 1778 císařským radou a ředitelem právnických studií, neboť komise shledala Monseho učitelství a vědecké působení „hodně veškeré chvály“.

Monseho kariéra vyvrcholila roku 1780: 12. ledna byl instalován jako univerzitní rektor s jednoletým funkčním obdobím (proslavil při té příležitosti přednášku na téma *Historia scholarum in Moravia – Dějiny školství na Moravě*), 16. dubna byl zvolen členem Učené společnosti hessensko-homburské a dnem 1. prosince byl císařem Josefem II. s celou rodinou povýšen do šlechtického stavu s titulem „šlechtic z Monse“. Rovněž prázdniny onoho roku Monse strávil příjemně u svého švagra Aloise Schustera v Brodku u Prostějova, kde – jak sdělil příteli Janu Petrovi Ceronimu (1753–1826), moravskoslezskému guberniálnímu sekretáři a pilnému sběrateli moravik – jej zaujaly hanácké lidové písně natolik, že se je rozhodl sbírat. Zolášťe prý utkvěla Monsemu v paměti píseň „Poznáš ty, panenko, mou lásku, když mě budeš vidět viset na provázku“ (Monseho zápisy lidových písní však nejsou známy).

Po delší pauze pokračovala Monseho publikační činnost dletem z moravské církevní historie nazvaným *Infulae doctae Moraviae* (Učení moravští biskupové). Podal tu na 222 stranách 25 životopisů moravských biskupů počínaje sv. Cyrelem a Metoděem, přičemž čerpal z rukopisných prací benediktina Magnalda Ziegelbauera (1689–1750) *Infulae doctae in Germania* (Učení biskupové v Německu) a *Olomucium sacrum* (Posvátná Olomouc), Františka Martina Pelcla *Abbildungen böhmischer und mährischer Gelehrten* (Obrazy českých a moravských učenců), profesora evropské a rakouské státovědy působícího v Linci, Innsbrucku a ve Vídni Ignáce de Luca (1746–1799) *Das gelehrte Oesterreich* (Učené Rakousko), českého jezuita a historika

Bohuslava Balbína (1621–1688) *Bohemia docta* (Učené Čechy) a informací exjezuity a českého historika Františka Pubicky (1722–1807). Jak plyne z korespondence J. V. Monseho s učitelem češtiny na Vídeňské univerzitě a překladatelem josefinských zákoníků Josefem Valentinem Zlobickým (1743–1810), popudil si Monse proti sobě tímto spísem nejen Ignáce de Luca, ale také vydavatele Balbínových Učených Čech, strahovského premonstráta Karla Rafaela Ungara (1743–1807).

Kromě spisu *Infulae doctae Moraviae* (Učení moravští biskupové) vydal roku 1779 Josef Vratislav Monse doanací latinských dopisů moravského velmože a ochránce Jednoty bratrské Karla staršího z Žerotína (1564–1636). Daleko větší rozruch však způsobila Monseho edice anonymního protipapežského pamfletu sepsaného ve Francii během 2. poloviny 13. století za vlády krále Filipa VI. Sličného, jenž bojoval s papežem Bonifácem VIII. o nadvládu nad církví, a známého jako *Dialogus inter clericum et militem supra dignitate papali et regia* (Rozmluva mezi klerikem a vojákem o důstojnosti papežské a královské). Prvotisk (vzniklý mezi léty 1480–1490) tohoto spisku objevil v knihovně premonstrátského konventu v Louce u Znojma zdejší konventuál Norbert Korber, někdejší Monseho žák a profesor církevního práva na místním řádovém učilišti, opsál jej a opis zaslal svému učiteli, neboť věděl, že Monse roku 1776 přeložil fragment *Dialogu*. Monse vydal v Brně roku 1779 se svým úvodem a poznámkami spis celý, přičemž se zmínil o Korberově zásluze o edici. Zle tím Korberovi posloužil, poněvadž Korbera napadl farář z Mohelnice Josef František Petsch a generální vikář řádu, opat premonstrátského konventu na Hradisku u Olomouce Pavel Ferdinand Václavík, zbažil Korbera profesury. Korber se obrátil s žádostí o pomoc na Monseho, jenž neváhal a podal na zemské gubernium protest. Gubernium postoupilo věc do Vídně, kde byl Korber rehabilitován a představení řádu byli v kořtnu roku 1781 nuceni profesuru Korberovi vrátit. Korberův případ zaujal i Josefa Dobrovského, jenž o něm roku 1786 referoval ve svém časopise *Litterarisches Magazin für Böhmen und Mähren* (Literární magazín pro Čechy a Moravu) v článku *Korberische Inquisition* (Korberovská inkoizice). Dobrovský se v článku

Titulní list spisu J. V. Monseho *Infulae doctae Moraviae* (Učení moravští biskupové), vydaný roku 1779 v Brně knižkupcem Benediktem Mangoldem.

opíral o Monseho poznámky a opisy úředních výnosů týkajících se Korberova případu.

Přechod od církevní historie Moravy k její historii politické znamenal u Monseho badatelským úsilím přehled nazvaný *Ursprung und Folgeordnung der Landeshauptfleute in Mähren* (Původ a posloupnost zemských hejtmánů na Moravě) z roku 1780; u té doby také Monse pomáhal rajhradským benediktinům s přípravou díla *Iura primaeva Moraviae* (Dřevní práva moravská).

Závažnější byl však Monseho přetisk studie piaristy Gelasia Dobnera (1719–1790) *Kritische Untersuchung, wann das Land Mähren ein Markgrathum geworden und wer dessen ersten Markgraf gewesen sey?* (Kritické zkoumání, kdy se země moravská stala markrabstvem a kdo by měl být jejím prvním markrabětem?), publikované roku 1776. Monse Dobnerův text doprovodil polemickými poznámkami, připojil však i Dobnerovu reakci na svůj komentář. Předeošim Monse nesouhlasil s Dobnerovým tvrzením, že po zániku Velkomoravské říše bylo moravské území přičleněno k Čechám a teprve za vlády knížete Bedřicha bylo roku 1182 Markrabství moravské podřízeno jako samostatné léno Římskoněmecké říši. Podle Monseho, usilujícího o zachování kontinuity Markrabství moravského s Velkomoravskou říší, byla Morava s Čechami spojena pouze personální unií, dokonce prý z někdejšího Království velkomoravského přešel na Čechy královský titul. „Moravskému patriotovi,“ napsal Monse, „je těžko připustit, že ke zřízení Markrabství moravského bylo třeba svolení českých stavů.“ Dobner Monsemu oponoval v duchu osvícenského racionalismu: „Patriotismus musí historické pravdě ustoupit, jinak zůstane vše udušeno v jeho výmyslech.“

V roce 1782 císař Josef II. rozhodl o redukci univerzit v habsburských državách na pouhé tři ústavy (ve Vídni, Praze a ve Lvově), přičemž dekretem z 12. září 1782 vyhověl žádosti moravského arcibiskupa a olomouckého magistrátu o navržení moravského vysokého učení do Olomouce, ale sníženého na lyceum. Josef Vratislav Monse se tedy musel s rodinou opět přestěhovat do Olomouce (25. října 1782); stejně jako jiným profesorům mu byl vykázan prozatímni být ve zrušeném kartuziánském klášteře na olomouckém Předhradí.

J. Fiala

(Pokračování příště)

Diskuse, názory, ohlasy

Jmenování rektorů vysokých škol není pro zpravodajství atraktivní

Když 25. 1. letošního roku prezident republiky jmenoval na Pražském hradě 17 nových rektorů vysokých škol (viz Žurnál UP, č. 16/2000, s. 1), doufali jsme všichni, kdož jsme se tohoto slavnostního aktu nemohli zúčastnit, že budeme mít možnost tuto mimořádnou událost shlédnout alespoň prostřednictvím krátkého šotu v televizním zpravodajství. Doufali jsme však marně (zřejmě proto, že nešlo o vraždu, loupež, znásilnění, hromadnou havárii, dvouhlavé tele, bleší cirkus apod.). Když se jeden z pracovníků LF UP obrátil na redakci zpravodajství ČT s dotazem, proč tuto událost nekomunikovala, dostalo se mu vskutku prapodivné odpovědi. Aby si mohli naši čtenáři vytvořit vlastní úsudek o úrovni televizního zpravodajství, oba dopisy ve zkrácené podobě přetiskujeme.

-red-

Vážený pane šéfredaktore,
pro veřejnoprávní televizi jistě nebylo žádným tajemstvím, že 25. 1. 2000 jmenoval prezident ČR 17 nových rektorů vysokých škol. Obracím se na Vás proto s dotazem, proč v žádném zpravodajském pořadu ČT nebyl vyslán šot o této události. Máte

snad dojem, že takováto jmenování se na Hradě provádějí každý den a že informace o nich je zbytečné a nezájímavé? Nebo je to také bojkot proti prezidentovi? Věřte, že bychom jistě ten den ozeleli např. zpravodajství o člověku spícím s hady apod.

Píšu v množném čísle, protože jsem byl pověřen částí kolektivu Lékařské fakulty UP, abych Vás požádal o vysvětlení, proč tato událost nebyla z Vaší strany vůbec komentována, neboť jako pracovníci vysoké školy jsme Vaším nezájmem pobouřeni. ...

M. Svozil, LF UP

Vážený pane,
odpovídám na Váš e-mail ze dne 3. února t. r. ohledně jmenování 17 nových rektorů na Pražském hradě. Chápu, že zmiňovanou akci považujete za významnou. Ve zpravodajství se však snažíme předtím oficiálními akcemi dávat přednost (aniž bychom zpochybňovali tento akt a společenskou roli rektorů) tematicky vyhraněnějším příspěvkům a to se týká i informací ze školství. V žádném případě nebojkotujeme pana prezidenta ani akademickou obec a „hady“ upřednostňovat nechceme ...

S pozdravem

Mgr. Z. Šámal,
šéfredaktor redakce zpravodajství ČT

Studentská rubrika

Sportovní stáž v Německu (Brémy 1999)

Pro účast na sportovní stáži jsem byl vybrán na základě konkurzu, který vypsal Asociace školních sportovních klubů (AŠSK) v Praze pro rok 1999 na základě výměnné spolupráce s Deutsche Sportjugend SRN (DSJ).

Moje dvouměsíční praxe (říjen, listopad 1999) se skládala ze dvou částí. První měsíc jsem chodil do sportovní jednoty Eiche Horn (těchto sportovních jednot je v Brémách asi 350), která má zhruba 3700 členů všech věkových kategorií. Je to vlastně budova se sportovní halou, menším sálem pro judo, tenisovými dvorci, fotbalovým hřištěm, fitness studiem, kuželkárnu, sálem pro aerobik, solárium, přepychovou restauraci, kanceláři a dalším zařízením. Tyto jednoty nabízejí svým členům bohatý program aktivit. „Moje“ jednotka disponovala více jak třiceti druhy sportu (malý výčet z nich: badminton, judo, karate, gymnastika, turistika, tenis, sport pro seniory, volejbal atd.). Celý měsíc jsem se účastnil těchto aktivit; nejdříve jsem si vše jen „okoukal“, zapsal poznámky, později jsem se na

nich i aktivně podílel, ať už jako spoluhráč, nebo jako asistent trenéra.

Celá jednotka funguje na systému soukromé organizace a je dotována jen z ročních příspěvků členů; o peníze a rozvrh aktivit se stará manažer, který zabezpečuje chod jednoty. Trenéři jsou odměňováni většinou stejnou mzdou, trenéři s vyšší kvalifikací dostávají i dvojnásobek (tito lidé mají i své zaměstnání a sport je pro ně jen koníček a možnost si tak přivydělat).

Druhý měsíc pobytu jsem působil v LSB (Zemský sportovní svaz). Zde jsme se členy LSB organizovali sportovní akce, turnaje, setkání pro mládež ve věku od 6 do 25 let. První týden jsem chodil do mládežnického klubu, sloužícího mládeži do 25 let. Děti jsou většinou jiných národností než německé. Převažují Turci, Iráčané, Libanonci, Rusové, z méně početných to byli zástupci černé Afriky.

Věkový průměr všech je okolo 17 let. Mají k dispozici budovu s rozmanitě zařízenými místnostmi, kde je různé vybavení, např. míst-

nost pro tanec, posilování, kulečník, malý bar s prostorem pro šipky. Chod podniku zabezpečují dva pedagogicko-psychologičtí pracovníci. Klub slouží k aktivnímu využití volného času mládeže; v mnoha případech to jsou velice problematické děti. Občas se sejdou a účastní se třeba sportovního turnaje, organizovaného i pro školy. LSB vydává na tuto činnost nemalé finanční částky.

Účastnil jsem se také sportovních akcí se členy LSB, kteří pracují na svých projektech. Organizace různých fotbalových, házenkářských a dalších turnajů byla na denním pořádku. V rámci vydařeného večerního turnaje je fotbalu jsem např. zastupoval roli rozhodčího a samozřejmě i pořadatele.

Navštívil jsem univerzitu v Oldenburgu a v Brémách, a také Hannover. Celá stáž se mi velmi líbila a umožnila mi nahlédnout do systému financování a způsobu organizace sportu v Německu.

M. Brož,
student FTK UP

Jazykové zákoutí

Přechylovat, nebo nepřechylovat? (I)

Dnes se mluví o tom, že by ženská příjmení i v českém prostředí mohla znít stejně jako mužská, a to zejména u žen jiné národnosti než české. V souvislosti s tím se proti příponě -ová objevují nenávislné výpady (stačilo se podívat na internetové „chaty“ iDNES na dané téma), mnozí jsou toho názoru, že budeme bez -ová světovější. A ze zkušenosti při korekturách Žurnálu UP vím, že i naši pisatelé dávají u ženských cizích příjmení mnohdy přednost variantě nepřechylené. Jeden z možných motivů je názor, že přidáním přípony -ová se příjmení komolí, nebo prostě uživatelé vůbec nevědí, jak přechylenou podobu vytvořit. Pak ovšem dochází k takovým kuriózním případům, jakým je věta: *Setkání se uskutečnilo s Kvapilovou a Grey.* Pokud by však šlo v druhém případě o muže, jméno cizí bychom jistě skloňovali: *Setkání se uskutečnilo s Kvapilovou a Greyem.*

Jak to tedy vlastně s příponou -ová je?

Jevu, kdy dochází pomocí přípony -ová k vytvoření ženského protějšku ke jménu mužskému, se říká přechylování. Není to záležitost jen češtiny, týká se to i jiných slovanských jazyků, a k přechylování nedochází jen při tvoření ženských příjmení. Děje se tak i při tvoření běžných slov, např. když ze základového slova učitel vznikne učitelka, ze slova umělec umělkyně atd. **Přípona -ová tedy není jediná „přechylovací“ přípona!** A je stejně výhodná (i když si s ní nevíme vždy rady) jako ty ostatní (někteří se o ní přímo vyslovují jako o vymoženosti češtiny, např. Ludvík Vaculík), neboť má své **opodstatnění** v systému českého jazyka.

Za prvé – okamžitě odhaluje pohlaví. Musíme si uvědomit, že např. u slavných příjmení Evert nebo Graf víme, že označují ženy jen proto, že se jedná o ženy známé (to především), že před nimi stojí ženská křestní jména (to ovšem nemusíme vždy odhadnout), že se o nich hovoří v kontextu ženského tenisu atd. A konečniců i anglické texty, jestliže není zřejmé křestní jméno ani kontext, si vypomáhají tím, že před příjmením, ev. za ně uvádějí zkratku Mr. (pan) nebo Ms. (před jménem

ženy), ev. Mrs. (paní). Za druhé – příjmení bez této přípony -ová nelze v českém kontextu skloňovat. Věty *Hrála s Evert* nebo *Výprava přijela bez Evert* jsou jistě podivnější než věty *Hrála s Evertovou* / *Výprava přijela bez Evertové*. Za třetí – při nepřechylení je narušena shoda podmětu a přísudku; vznikají tak nesprávné věty: *Graf z turnaje odstoupila. Na letošní přehlídce bude vybrána Evert. Vítězná Evert se turnaje nezúčastní.* (I když identifikace ženy je zde z určitých signálů zřejmá.)

Na druhé straně je fakt, že některá cizí ženská příjmení se nepřechylojí a jako taková se běžně užívají. Např. se jedná o známá příjmení slavných umělkyní jako je Greta Garbo, Agatha Christie atd. Nepřechylená zůstávají i jiná jména neslovanská, zakončená neobvykle, např. na samohlásku, např. Olga Walló, Eva Slavici. Často nositelky těchto příjmení chtějí právě nepřechylením demonstrovat cizí původ svého jména, někdy je to otázka rodinné tradice, jindy se vyskytují skutečné problémy s cizími úřady (pokud je žena vdaná za cizince). Avšak i k těmto příjmením lze přidat v českém prostředí příponu -ová. (O určitých zákonitostech, jak přechylovat takováto cizí ženská příjmení, se dozvíte v některém z příštích čísel Žurnálu UP.) A je také pravda, že přidáním přípony -ová můžeme jméno i „uškodit“. Např. když přechylujeme příjmení francouzské spisovatelky George Sandové, která své jméno přijala jako mužský pseudonym (podle jména svého milence; tomu odpovídá i mužské křestní jméno), a my toto jméno přidáním přípony počestujeme a poženštujeme. A to by si jistě G. Sand nepřála, neboť nosila kalhoty a kouřila doutníky. Obdobné případy najdeme i v české literatuře, vzpomněme jméno Felix Téver neboli Anna Lauermannová, roz. Mikšchová; tato spisovatelka byla důvěrníci Karla Čapka, který si její mužské jméno stejně poženštil, když jí říkal Felcinka.

PhDr. S. Schneiderová,
Katedra bohemistiky FF UP

(Dokončení v příštím čísle)

Efektivita mozku je velmi nízká, neboť na každou užitečnou myšlenku připadá řada zbytečných.

-kos-

... a tento týden...

22. ÚNOR

PřF UP, Tomkova 40, Olomouc-Hejčín, posluchárna č. 301, 14.00 hod.: RNDr. J. Beránek, CSc.: Od grupy lineárních funkcí k nekomutativním transpozicičním hypergrupám. Seminář z univerzální algebry a uspořádaných množin. Pořádá Katedra algebry a geometrie PřF UP.

PřF UP, Tomkova 40, Olomouc-Hejčín, posluchárna č. 202, 13.30 hod.: Prof. J. Andres, CSc.: Obyčejné diferenciální rovnice bez podmínek jednoznačnosti. Seminář z diferenciálních rovnic. Pořádá olomoucká pobočka Jednoty českých matematiků a fyziků a Katedra matematické analýzy a aplikací matematiky PřF UP.

U-klub, Šmeralova 12, 19.00 hod.: Laura a její tygři. Předprodej IS, podloubí radnice, Horní nám. 1, od 9. 2. a před koncertem v U-klubu.

23. ÚNOR

Katedra historie FF UP, Křížkovského 10, posluchárna č. 13, 16.45 hod.: PhDr. I. Koucká: Egypt II. Poznámky z cest.

Divadelní sál Domu armády, ul. 1. máje 3, 14.00 hod.: 3 x O. Olomoucké otolaryngologické odpoledne. Pořádá ORL klinika LF UP.

Sál Centra Aletti, Křížkovského 2, 20.15 hod.: Přednáška z cyklu „Hovory o víře“ na téma *Počátky a vývoj eucharistické slavnosti*. Pořádá Vysokoškolské katolické hnutí.

24. ÚNOR

Muzeum umění, Denisova 46, 16.30 hod.: PhDr. J. Bláha: Archeologické nálezy pozdního středověku. Přednáška k výstavě *Od gotiky k renesanci*.

-red-